

Από τον Χρήστο Επαμ. Κυργιάκη

Για μία ακόμη μέρα, το κουδούνι του Λυκείου στο μικρό νησί του Αιγαίου, χτύπησε στην ώρα του. Οχτώ και τέταρτο ακριβώς. Τα παιδιά κινήθηκαν σιγά-σιγά προς το χώρο της πρωινής προσευχής για το καθιερωμένο τελετουργικό.

Η Μαρία, μαθήτρια της Β' Λυκείου, ετών 20, για μία ακόμη φορά, πέρασε την πόρτα του σχολείου αργοπορημένη. Η ώρα κόντευε 8:30, όταν η Μαρία χτύπησε την πόρτα της αίθουσας που είχε μάθημα την πρώτη ώρα.

«Εμπρός», ακούστηκε η φωνή του Μαθηματικού μέσα από την αίθουσα.

«Συγγνώμη που άργησα! Μπορώ να περάσω;» ρώτησε ευγενικά και χαμηλόφωνα η Μαρία.

«Όχι Μαρία! Δεν μπορείς να περάσεις», της απάντησε ορθά-κοφτά ο καθηγητής ο οποίος συνέχισε λέγοντας:

«Φαίνεται το πας φιρί-φιρί να μείνεις για τρίτη χρονιά στην ίδια τάξη από απουσίες. Λίγο φιλότιμο βρε παιδί μου. Εκείνους τους γονείς σου δεν τους σκέφτεσαι; Το ξέρουν ότι συνεχίζεις και φέτος το ίδιο βιολί;»

Η Μαρία που έστεκε αμίλητη με το βλέμμα χαμηλωμένο, ακούγωντας τα τελευταία λόγια του καθηγητή της, η όψη του προσώπου της άλλαξε απότομα. Οι φλέβες στα μηνίγγια της άρχισαν να πάλλονται επικίνδυνα, τα δόντια της κόντευαν να σπάσουν από το σφίξιμο και τα δάκρυα, μόλις που στέκονταν στις άκρες των βλεφάρων της έτοιμα να αυλακώσουν τα μάγουλά της.

Έκλεισε με δύναμη την πόρτα και έφυγε τρέχοντας στο διάδρομο για να αποφύγει να απαντήσει στον καθηγητή της με τα λόγια που της σκάλιζαν το μυαλό και τη γλώσσα.

«Δεν θα σου κάνω τη χάρη» σκεφτόταν καθώς έτρεχε στο διάδρομο για να βγει στο προαύλιο και να πάει να λουφάξει στη «γωνιά» της.

Ο Μαθηματικός πίσω της δεν έχασε την ευκαιρία να απαγγείλει προς το ακροατήριό του ένα μικρό λογίδριο.

«Ε, αυτό πάει πολύ. Τούτη τη φορά δεν θα της τη χαρίσω την αποβολή κι ας μείνει για τρίτη χρονιά. Εδώ δεν νοιάζεται εκείνη και οι γονείς της, θα νοιαστώ εγώ;», είπε πιάνοντας πάλι την κιμωλία και συνεχίζοντας να γράφει στον πίνακα τις τριγωνομετρικές σχέσεις που είχε αφήσει στη μέση, έχοντας την πλάτη γυρισμένη προς τους μαθητές.

Οι συμμαθητές της Μαρίας σταμάτησαν να γράφουν και άρχισαν να ανταλλάσσουν μεταξύ τους ματιές γεμάτες αμηχανία, απορία και οργή.

Κανείς δεν έδινε σημασία στο τι έλεγε ο καθηγητής τους και όλοι περίμεναν να ακούσουν τον ήχο του κουδουνιού για να βγουν διάλειμμα.

Η Μαρία, φτάνοντας στη «γωνιά» της, μια απόμερη γωνία πίσω από τις αίθουσες, κάθισε στο μικρό πεζούλι κι έβγαλε από την τσάντα της, όπως έκανε πολύ συχνά, το μπλοκ της ζωγραφικής με ένα μολύβι.

Άρχισε κάτι να σχεδιάζει στο χαρτί και απορροφημένη καθώς ήταν στο σχέδιό της, δεν πρόσεξε τον «Σβούρα» που έφτασε δίπλα της κουνώντας την ουρά του.

Ο Σβούρας ήταν ένα αδέσποτο σκυλί που έμενε στο χώρο του σχολείου. Αγαπητός στους περισσότερους μαθητές και καθηγητές.

Η Μαρία ζωγράφιζε πολύ ωραία. Είχε ταλέντο, έλεγαν εκείνοι που έτυχε να δουν τα σχέδιά της.

Το χτύπημα του κουδουνιού βρήκε τη Μαρία να παίζει με το Σβούρα μέχρι που έφτασαν δίπλα της οι συμμαθητές της.

«Γιατί δε μίλησες; Γιατί δεν του εξήγησες;», τη ρώτησε ένας συμμαθητής της.

«Γιατί δεν ήθελα. Δε μου αρέσει ούτε να παρακαλάω ούτε να κλαίγομαι. Τη δουλειά του κάνει. Άλλωστε ο συγκεκριμένος δεν θα καταλάβαινε τίποτα», του απάντησε η Μαρία.

Εν τω μεταξύ, μέσα στο γραφείο των καθηγητών, είχε εισβάλλει σαν μαινόμενος ταύρος, ο μαθηματικός φωνάζοντας και απειλώντας.

«Να συγκληθεί αμέσως ο Σύλλογος. Η κατάσταση έχει ξεφύγει. Όχι και να μας ανέβουν καβάλα. Θέτω θέμα διήμερης αποβολής της Μαρίας Σάντου του Β₂, για ανάρμοστη συμπεριφορά και αργοπορία προσέλευσης στην τάξη, κατ' επανάληψη».

Για λίγο, μέσα στο γραφείο επικράτησε σιγή αμηχανίας και ξαφνιάσματος μέχρι που πήρε το λόγο η φιλόλογος του τμήματος.

«Θα συμφωνήσω με το συνάδελφο. Δεν θα το κάνουμε ξέφραγο αμπέλι. Αν δεν μπορεί να ξυπνάει το πρωί να σταματήσει το σχολείο. Τι φταίνει οι υπόλοιποι συμμαθητές της να διακόπτουν το μάθημα; Πρέπει να προστατέψουμε τους καλούς μαθητές».

Ένα εκκωφαντικό μουρμουρητό επικράτησε για κάμποσα λεπτά της ώρας μέσα στο γραφείο, μέχρι τη στιγμή που πήρε το λόγο ο Χημικός του τμήματος.

Νεοδιόριστος ο ίδιος από εκείνους τους εκπαιδευτικούς που κάθε χρόνο γυρνούσε από πόλη σε πόλη και από σχολείο σε σχολείο μέχρι που φέτος διορίστηκε μόνιμα στο νησί.

Φαινόταν άυπνος και ταλαιπωρημένος. Έδειχνε να έχει περάσει ένα άσχημο βράδυ και πράγματι έτσι ήταν.

Γυρνώντας με το αυτοκίνητό του από μία βόλτα που είχε κάνει μέχρι την αγαπημένη του παραλία, περνώντας από τη μεγάλη ευθεία που οδηγούσε στο Κέντρο Υγείας του νησιού, κοντά στα δύο χιλιόμετρα από τη Χώρα, είδε στην άκρη του δρόμου μια κοπέλα να περπατάει βιαστικά, σχεδόν τρέχοντας, κρατώντας στην αγκαλιά της ένα μωρό. Πλησιάζοντας, σταμάτησε δίπλα τους και ανοίγοντας το παράθυρο του αυτοκινήτου, ρώτησε την κοπέλα αν μπορεί να βοηθήσει.

Πριν πάρει απάντηση διαπίστωσε πως η κοπέλα δεν ήταν άλλη από τη Μαρία τη Σάντου.

«Μαρία πού πας έτσι τρέχοντας; Ποιο είναι το μικρό που έχεις αγκαλιά;»

«Αχ, κύριε Αντωνίου. Τρόμαξα! Πάω στο Κέντρο Υγείας γιατί η αδερφή μου ψήνεται στον πυρετό. Της έχω δώσει αντιπυρετικό αλλά δεν να της πέσει ο πυρετός. Φοβάμαι μην πάθει τίποτα».

«Έλα. Μπέιτε μέσα να σας πάω».

«Δεν πειράζει, μη σας βάζω σε κόπο νυχτιάτικα».

«Μπες μέσα παιδί μου που θα το συζητήσουμε τώρα».

Η Μαρία με την αδερφούλα της μπήκαν στο αυτοκίνητο και πολύ σύντομα έφτασαν και οι τρεις έξω από το Κέντρο Υγείας.

Ο Χημικός με τη Μαρία και τη μικρή της αδερφή στην αγκαλιά, κατευθύνθηκαν γρήγορα στο εσωτερικό του Κέντρου Υγείας. Η γιατρός που εξέτασε τη μικρή διέγνωσε «πνευμονία», που θα έπρεπε να αντιμετωπιστεί με ενδοφλέβια αντιβίωση και παραμονή στο Κέντρο για παρακολούθηση.

«Μαρία, να σε ρωτήσω κάτι; Οι γονείς σου πού βρίσκονται τώρα;»

«Ο μπαμπάς μου δε ζει πια. Πριν δύο χρόνια χάθηκε σε ναυάγιο. Ήταν ναυτικός», απάντησε η Μαρία με φωνή που πάσχιζε να μην πνιγεί στο κλάμα.

Με δυσκολία συνέχισε λέγοντας:

«Η μαμά μου δουλεύει από το απόγευμα μέχρι το βράδυ, πλύστρα στο ξενοδοχείο και το βράδυ σ' ένα μαγαζί μέσα στη λάντζα. Γυρνάει στο σπίτι το πρωί αλλά πολλές φορές αργεί και δεν μπορώ να φύγω από το σπίτι. Αυτός είναι ο λόγος που αργώ αρκετές φορές στο σχολείο την πρώτη ώρα».

Περιμένοντας δίπλα στο κρεβάτι της μικρούλας ο Χημικός είχε την ευκαιρία να μιλήσει με τη Μαρία και να μάθει πολλά πράγματα για κείνη που ούτε καν μπορούσε να τα φανταστεί.

Έμαθε για το πώς μεγάλωσε, πως περνά τις ώρες της, ποια είναι τα όνειρά της.

Έμαθε πως στη Μαρία αρέσει πολύ να ζωγραφίζει και πως θα ήθελε μια μέρα να ασχοληθεί αποκλειστικά με τη ζωγραφική.

Κάποια στιγμή η Μαρία είπε στον καθηγητή της πως δεν χρειαζόταν να περιμένει άλλο στο Κέντρο Υγείας. Κόντευαν ξημερώματα.

«Όπου να' ναι, θα' ρθει και η μαμά μου. Θα την ειδοποιούσε η κυρία Ντίνα η γειτόνισσά μας».

Σας ευχαριστώ για όλα. Πηγαίνετε κι εσείς να ξεκουραστείτε, έχετε να ξυπνήσετε αύριο».

Ο Χημικός αποχώρησε, λέγοντάς της πως δεν πρέπει να ανησυχεί και πως όλα θα πάνε καλά.

«Είμαι σίγουρος ότι μια μέρα θα γίνεις μεγάλη ζωγράφος. Μην αφήσεις το όνειρό σου να μαραθεί», της είπε φεύγοντας.

Κατά τις επτά το πρωί κατέφθασε τρέχοντας στο Κέντρο Υγείας και η μητέρα της Μαρίας. Είχε ειδοποιηθεί από τη γειτόνισσα αλλά το αφεντικό της δεν την άφησε να φύγει πιο νωρίς. Είχε πολύ δουλειά της είπε και δεν γινόταν να λείψει.

Παίρνοντας, λοιπόν, το λόγο ο κύριος Αντωνίου απευθύνθηκε στον Μαθηματικό.

«Συνάδελφε, όταν ρώτησες τη Μαρία γιατί άργησε, τι σου απάντησε;»

«Σιγά μην έχανα το χρόνο μου να της κάνω ερωτήσεις. Προφανώς η κουβέρτα της Μαρίας το πρωί είναι βαριά και το κρεβάτι πιο αναπαυτικό από την καρέκλα του σχολείου», απάντησε με απαξίωση ο Μαθηματικός.

«Αν έμπαινες στον κόπο να τη ρωτήσεις, ίσως να άλλαζες γνώμη για εκείνη γιατί θα μάθαινες ότι η Μαρία, εκτός από μαθήτριά του σχολείου μας είναι μαζί μάνα και πατέρας για τη μικρότερη αδερφή της».

«Δεν φταίω εγώ γι' αυτό. Έχει μάνα και πατέρα να το σκεφτούν».

«Δεν έχει πατέρα συνάδελφε. Ήταν ναυτικός και χάθηκε σε ναυάγιο. Και η μάνα της λείπει τα βράδια από το σπίτι γιατί δουλεύει. Χθες το βράδυ η Μαρία ξενύχτησε στο Κέντρο Υγείας δίπλα στη μικρή της αδερφή που έκαιγε από τον πυρετό».

«Δεν ξέρω τι μου λέτε κύριε Αντωνίου, αλλά το σχολείο δεν είναι ξέφραγο αμπέλι. Εγώ πληρώνομαι για να κάνω μάθημα όχι για να λύνω τα προσωπικά προβλήματα του κάθε μαθητή»

«Πληρώνεσαι για να κάνεις μάθημα σε μαθητές. Πώς γίνεται να μη σε νοιάζουν οι συνθήκες στις οποίες μεγαλώνουν οι μαθητές σου; Πώς γίνεται να μη σε νοιάζει η συναισθηματική τους κατάσταση και η ψυχολογία τους. Πώς γίνεται, συνάδελφε, να αγαπάς το μάθημά σου περισσότερο από τους μαθητές σου;»

«Δεν σας επιτρέπω κύριε Αντωνίου. Τόση ώρα σας μιλάω στον πληθυντικό και σεις μου απευθύνεται το λόγο στον ενικό. Δεν σας έμαθε κανένας τρόπους;»

«Ο ενικός είναι της αμεσότητας και της συναδελφικότητας».

«Είστε αναιδής κύριε Αντωνίου. Θα έπρεπε, ως νέος συνάδελφος, να δείχνετε περισσότερο σεβασμό σε έναν παλιότερο συνάδελφο. Αλλά, τι περιμένει κανείς από ένα άνθρωπο που θέλει να λέγεται εκπαιδευτικός και αναπτύσσει φιλίες με τους μαθητές του»;

«Τελικά, είσαι πολύ μαλάκας, κύριε Παπαδόπουλε».

«Θα σας κάνω αναφορά κύριε. Θα σας στείλω από κει που ήρθατε».

Μέσα στην ένταση του διαλόγου, κανείς δεν πρόσεξε το Διευθυντή του Λυκείου που, ακούγοντας τις φωνές, μπήκε στο γραφείο των καθηγητών και παρακολούθησε τη συζήτηση που πραγματοποιήθηκε, καθισμένος σε μια καρέκλα στο πίσω μέρος της αίθουσας. Μετά τις τελευταίες φράσεις των δύο καθηγητών, σηκώθηκε απότομα και με πολύ θυμωμένο ύφος φώναξε:

«Αντωνίου και Παπαδόπουλος στο γραφείο μου. Οι υπόλοιποι στα μαθήματά σας».

Με το Διευθυντή μπροστά και τους δύο καθηγητές να ακολουθούν, μπήκαν στο γραφείο του πρώτου, ο οποίος έκλεισε την πόρτα και κάθισε στην καρέκλα του.

«Θα έπρεπε να ντρέπεστε κύριε Αντωνίου. Η φρασεολογία σας είναι για το πεζοδρόμιο και όχι για το σχολείο. Σήμερα κιόλας θα σας κάνω αναφορά για ανάρμοστη συμπεριφορά, εξύβριση συναδέλφου και διατάραξη της σχολικής γαλήνης και θα τη στείλω στη Διεύθυνση, ζητώντας να απομακρυνθείτε από το σχολείο αλλά και από το χώρο της εκπαίδευσης γενικότερα».

«Εννοείτε ότι θα εισηγηθείτε την απόλυσή μου;»

«Ακριβώς! Εσείς τι λέτε κύριε Παπαδόπουλε; Θα προχωρήσετε σε καταγγελία;»

«Νομίζω κύριε Διευθυντά πως ο νέος συνάδελφος ξεπέρασε τα όρια και έχουμε υποχρέωση να προστατεύσουμε τους μαθητές από καθηγητές όπως αυτός. Άλλωστε δεν φαίνεται να μετάνιωσε ο συνάδελφος για όσα είπε. Δεν ξέρω! Αν αναγνωρίσει το λάθος του και ζητήσει συγνώμη, ίσως και να αλλάξω γνώμη».

«Δε μετανιώνω για τίποτα. Είστε και οι δύο νεκροθάφτες των σχολείων και ειδικοί στο να καταστρέψετε παιδικά όνειρα και ψυχές. Κάντε ότι θέλετε. Πάντως από μένα, δήλωση μετανοίας δεν θα έχετε. Φεύγω τώρα και πάω στο μάθημά μου. Έχω μάθημα στο Β₂. Οι μαθητές μου θα περιμένουν και δεν αξίζει για εσάς τους δύο να τους κλέβω το χρόνο».

Μπαίνοντας στην αίθουσα, αφού πήγε πρώτα και έριξε λίγο νερό στο πρόσωπό του, βρήκε τους μαθητές του να κάθονται αμίλητοι στις θέσεις τους με το βλέμμα τους καρφωμένο στο πρόσωπό του και ειδικότερα στα χείλη του. Κρυφακούγοντας τόσο έξω από το γραφείο των καθηγητών όσο και έξω από το γραφείο του Διευθυντή, ήξεραν τι είχε συμβεί. Τα νέα διαδόθηκαν γρήγορα: «Θέλουν να απολύσουν τον Αντωνίου γιατί υπερασπίστηκε τη Μαρία και είπε "μαλάκα" το μαλάκα».

Η Μαρία, μίλησε πρώτη.

«Κύριε, μάθαμε τι έγινε και αισθάνομαι άσχημα γιατί εγώ έγινα η αιτία να κινδυνεύετε να χάσετε τη δουλειά σας. Θα πάω να πω στο Διευθυντή να διώξουν εμένα από το σχολείο και όχι εσάς, γιατί φταίω και όχι εσείς».

Ο καθηγητής, ακούμπησε στην έδρα και χαμογέλασε με πίκρα.

«Δεν φταις εσύ Μαρία. Το συγκεκριμένο περιστατικό ήταν μόνο η αφορμή. Από την πρώτη στιγμή δεν με σήκωνε το κλίμα. Ίσως να είναι καλύτερα το να απολυθώ».

«Τι λέτε κύριε; Θα τους κάνετε τη χάρη να απολυθείτε χωρίς μάχη; Εγώ λέω πως πρέπει κι εμείς οι μαθητές να κάνουμε κάτι. Να μην τους αφήσουμε να προχωρήσουν», είπε ένας μαθητής από τα πίσω θρανία.

«Όχι παιδιά, εσείς δεν θέλω να ανακατευτείτε. Αυτή είναι μια προσωπική μου υπόθεση. Τέλος πάντων, θα δω τι θα κάνω».

Είχε ήδη περάσει η ώρα και το κουδούνι του διαλείμματος διέκοψε την κουβέντα.

Οι μέρες που ακολούθησαν μύριζαν μπαρούτι. Οι μαθητές κάτι σχεδίαζαν, οι υπόλοιποι καθηγητές είχαν χωριστεί σε δύο στρατόπεδα και οι συζητήσεις έδιναν κι έπαιρναν, αλλά μόνο μέχρι εκεί.

Κάποιες φορές, ο Γυμναστής του Λυκείου, ένας ντόπιος που γνώριζε τα πράγματα, πλησίαζε το Χημικό και έπιανε κουβέντα μαζί του.

«Καλά, αν σε απολύσουν τι θα κάνεις; Μαθαίνω ότι από τη Διεύθυνση το προχωράνε γρήγορα το θέμα σου».

«Δεν θα τους δώσω την ευχαρίστηση να με απολύσουν. Θα παραιτηθώ και θα γυρίσω πίσω στο χωριό μου».

Πολύ σύντομα, πρωτοφανές για τη γραφειοκρατική διοίκηση της χώρας, η υπόθεση της απόλυσης του εκπαιδευτικού προχώρησε πολύ γρήγορα.

Ήταν Δευτέρα, όταν ο Διευθυντής με ύφος πρωθυπουργού και πάνω, μπήκε στο γραφείο των καθηγητών για να ανακοινώσει ότι από το υπουργείο ήρθε η απόφαση που έθετε σε διαθεσιμότητα τον Αντωνίου με το ερώτημα της οριστικής παύσης. Ο ίδιος ο Αντωνίου απουσίαζε. Μπήκε όταν ο Διευθυντής τελείωνε την ανακοίνωσή του.

«Ελάτε κύριε Αντωνίου. Για σας μιλούσα. Ήρθε η απόφαση του υπουργείου. Διάθεση με ερώτημα για οριστική παύση».

«Δεν με αφορά το θέμα κύριε. Έχω πάρει τις αποφάσεις μου. Φεύγω αύριο κιόλας από το νησί. Ήρθα μόνο να πάρω τα πράγματά μου και να αποχαιρετήσω τους συναδέλφους και τους μαθητές μου», είπε ο Χημικός και κινήθηκε προς το μέρος των συναδέλφων τους οποίους και χαιρέτησε έναν-έναν. Χαιρέτησε και τον Μαθηματικό ο οποίος με σκυμμένο το κεφάλι και μεγάλη δυσκολία του έδωσε το χέρι.

«Τώρα που παραιτήθηκα, αισθάνομαι την ανάγκη να σου ζητήσω συγνώμη για το "μαλάκας", αλλά δήλωση μετανοίας δεν θα έκανα ποτέ».

Βγήκε από το γραφείο και κατευθύνθηκε στο προαύλιο. Πήγε στη «γωνιά» της Μαρίας. Τη βρήκε να ζωγραφίζει παρέα με το Σβούρα. Της ανακοίνωσε με λίγα λόγια την απόφασή του και έφυγε με γρήγορο βηματισμό.

Την άλλη μέρα στο λιμάνι, από νωρίς οι μαθητές είχαν συγκεντρωθεί στην προβλήτα. Σε λίγο έφτασε και ο Χημικός κουβαλώντας δύο μικρές βαλίτσες.

Η Μαρία έτρεξε κοντά του και του έδωσε ένα σχέδιο με μια ζωγραφιά. Πρόλαβε να διαβάσει τον τίτλο: «Όμορφα όνειρα σε λαβωμένες ψυχές». Οι άνθρωποι τριγύρω άκουγαν απορημένοι τους μαθητές να φωνάζουν δακρυσμένοι προς τον καθηγητή τους που έμπαινε στο πλοίο:

«Δάσκαλε, θα μας λείψεις. Δεν θα σε ξεχάσουμε ποτέ!»

Δακρυσμένος και ο ίδιος, έβαλε με γρήγορες κινήσεις το σχέδιο της Μαρίας στην τσέπη του και χάθηκε μέσα στο χώρο του πλοίου.

Πέρασαν αρκετά χρόνια. Ο Χημικός είχε επιστρέψει στο χωριό του και ασχολιόταν με τα χωράφια. Παράλληλα, σε ένα χώρο που διαμόρφωσε στο σπίτι του έκανε μαθήματα σε παιδιά του χωριού, χωρίς να παίρνει χρήματα.

Τηλεόραση, απέφευγε να βλέπει, όμως εκείνο το βράδυ την άνοιξε για να ακούσει την πρόγνωση του καιρού μετά το δελτίο ειδήσεων.

«Το βραβείο του πρωτοεμφανιζόμενου ζωγράφου το κέρδισε η Μαρία Σάντου για το έργο της με τίτλο "Όμορφα όνειρα σε λαβωμένες ψυχές". Το βραβείο συνοδεύεται από ολική υποτροφία για ανάλογες σπουδές στο Παρίσι».

Χωρίς να το καταλάβει, άνοιξε την πόρτα και κοιτάζοντας προς το νότο φώναξε σχίζοντας τη σιωπή της νύχτας.

«Μπράβο Μαρία! Μπράβο παιδί μου...»

Δεν μπόρεσε να συνεχίσει γιατί η φωνή του πνίγηκε στα δάκρυά του.

Δάκρυα χαράς και ελπίδας.